

146 . Poduri | Județ: Bacău | Punct: Dealul Ghindaru | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 24640.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Adrian Bălășescu, Luminița Bejenaru, Cătălin Bem, George Bodi, Gheorghe Dumitroaia, Ionuț Grădinaru, Constantin Haită, Bogdan Minea, Dan Monah, Felicia Monah, Elena Roxana Munteanu, Dorin Ciprian Nicola, Dragomir Nicolae Popovici, Constantin Preoteasa, Valentin Radu, Lucian Uță

Instituții: Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Muzeul Național de Istorie a României, Fundația "Cucuteni pentru Mileniul III", București, Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Institutul de Arheologie, Iași, Institutul de Arheologie, Iași, Institutul de Arheologie, Iași, Complexul Muzeal Județean Neamț, Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Național de Istorie a României, Complexul Muzeal Județean Neamț, Muzeul Național de Istorie a României, Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare, Complexul Muzeal Județean Neamț

Raport

Campania de săpături arheologice din 2005 s-a desfășurat în condiții deosebit de grele datorită timpului deosebit de ploios. Am fost nevoiți să întrerupem săpăturile de mai multe ori. Deși ne propusesem să efectuăm cercetări în casele A și B și să deschidem o nouă suprafață (Caseta C) am fost nevoiți să ne concentrăm eforturile doar în casele A și C. Din cauza ploilor repetate nu am putut avea continuitate în munca noastră și o serie de detalii nu au putut fi observate așa cum am fi dorit.

Eforturile noastre s-au concentrat asupra casei A unde am continuat investigarea locuințelor din etapa Cucuteni A1 depistate în campania trecută (Monah et al., 2004, p. 281-283) și asupra casei C unde intenționăm să verificăm stratigrafia tell-ului și să identificăm noi urme de locuire din epoca bronzului. În acest an săpăturile s-au desfășurat în jumătatea sudică a casei A unde erau semnalate și parțial decopertate câteva locuințe atribuite etapei Cucuteni A1. În cursul cercetărilor au fost identificate noi construcții care aparțin etapei Cucuteni A1 care, însă, au fost doar parțial degajate, urmând ca investigarea lor să fie continuată în anul următor.

În caseta B nu am lucrat în acest an din cauza timpului nefavorabil. Și în această campanie lucrările din caseta A au fost finanțate de Fundația „Cucuteni pentru Mileniul III” din București, iar cele din caseta C de către Complexul muzeal județean Neamț.

Caseta A

În caseta A săpăturile din această campanie s-au desfășurat în nivelul de depuneri din etapa Cucuteni A1. Toate complexele de locuire investigate în acest an pot fi datate în etapa Cucuteni A1. Bineînțeles au fost și cazuri, sporadice, de materiale ce proveneau din nivelul Cucuteni A2 care, însă, au fost descoperite în nivelul de depuneri. Intruziunea unor materiale din nivelul superior este firească într-un tell.

Eforturile noastre s-au concentrat pe investigarea vestigiilor locuinței nr. 89 pusă în evidență în campaniile trecute. Până la delimitarea clară a L 89 a fost cercetată o vatra exterioară descoperită în carourile I-J9-10.

Locuința nr. 89

Locuința nr. 89 se afla în partea sudică a casetei A acoperind, în linii mari, carourile B-H10-16. Construcția, de formă dreptunghiulară, avea suprafața de aproximativ 95,58 m², fiind orientată SE-NE și având dimensiunile de 11,80 x 8,10 m. Vestigiile construcției aveau o serie de denivelări și unele discontinuități. Platforma era acoperită de dărâmături din pereți care variau de la o grosime de 10 până la 20 cm. În nivelul de distrugere, dar și deasupra lui, au fost remarcate fragmente ceramice, pietre și râșnițe. În capătul de V al locuinței, în caroul B14, a fost remarcată o piatră sferică, cu diametrul de circa 25 cm, care se găsea la aproximativ 20 cm N de o lentilă de cenușă. Piatra, al cărei rost nu l-am putut descifra, este perfect sferică și nu avea urme vizibile de folosire. În nivelul de distrugere au fost găsite câteva grupări de fragmente ceramice care, uneori, semnalau existența unor complexe de vase. Pe nivelul de distrugere au fost găsite și câteva pietre plate, de dimensiuni medii, care probabil au servit la fixarea snopilor de stuf sau paie folosiți la acoperiș.

În carourile G-H11 au fost descoperite resturile unei vetre destul de puternic distrusă. În apropierea vetrei, au fost găsite resturile unui complex de vase, cel puțin două piese de dimensiuni mari, modelate dintr-o pastă grosieră. În apropiere a fost descoperită și o râșniță cu dimensiunile de 50 x 20 x 10 cm. După înlăturarea stratului de dărâmături, cu o grosime de 10-20 cm, a fost pusă în evidență platforma locuinței. Platforma era străpunsă de mai multe gropi, cu diametrul între 20 și 50 cm, care, uneori, formau aliniamente. Aceste aliniamente nu erau întotdeauna coerente. În unele cazuri, gropile străpung nivelul de dărâmături și pătrund parțial în platformă fără să o străpungă. Platforma era alcătuită din lut cu puțină pleavă de cereale care, în urma arderii, a căpătat nuanțe de la galben la roșu, unele porțiuni de culoare neagră fiind mai slab arse.

În caroul D11, pe latura de V a construcției se observă urmele unei structuri verticale. Grosimea acesteia este de circa 0,10 m și pare să fi fost susținută de un schelet de lemn. Au fost identificate două gropi, cu diametrele de 0,19 și 0,22 m, care ar putea proveni de la stâlpii ce susțineau această structură. Cele două gropi se află la o distanță de 0,70 m una de alta. O altă structură verticală, probabil resturile unui perete în elevație, a fost găsită în caroul C11. Dimensiunile fragmentului de perete erau de 1,00 m lungime, 0,17 m înălțime și 0,15 m grosime.

La 0,20 m SV de această structură a fost găsit, sub platformă, un topor de piatră cu tăișul orientat spre sud și muchia spre nord. Este interesant că tăișul pare să fi fost înlăturat intenționat. Este posibil ca această operațiune să aibă o anumită semnificație pe care nu o putem explica.

În zona carourilor G13 și G12 au fost găsite câteva concentrări de fragmente ceramice și un complex de vase, precum și o râșniță, spartă datorită incendiului care a mistuit construcția. Pe platforma locuinței a fost găsit un sâmbure de coarnă (*Cornus mas*), spart la un capăt și puternic carbonizat. Acesta a fost singurul macrorest vegetal descoperit în campania 2005.

Lentila de cenușă de pe latura de V a locuinței pare să se afle în apropierea intrării. Astfel de lentile de cenușă au mai fost remarcate și la alte construcții din etapa Cucuteni A1, ele aflându-se întotdeauna pe latura vestică. Credem că în apropierea intrării în locuință era rezervat un loc, uneori săpată o groapă, unde era depusă cenușa rezultată din activitățile menajere. A fost remarcat și faptul că în unele situații, inclusiv la locuința nr. 89, în cenușă au fost găsite și fragmente de oase de animale.

În apropierea locuinței 89, în caroul I13, a fost descoperită o groapă, puțin adâncă, în care erau depuse 321 de cochilii de melc, probabil *Helix pomatia*. Cochiliile erau depuse una peste alta, unele dintre acestea având urme de ardere. Groapa era de formă circulară cu diametrul de 0,30 m. Astfel de depuneri au mai fost întâlnite în diferite niveluri de locuire de la Poduri.

Pe latura de SE a construcției 89, în caroul F14, sub platformă a fost descoperit un interesant rit de fundare a locuinței. Sub chirpicul puternic ars au fost găsite 24 de astragale provenind de la vite domestice (*Bos taurus*) și un astragal de la ovicaprine. Astragalele erau aranjate aproape lipite unul de altul, formând un dreptunghi. Toate piesele erau puternic arse, calcinate, 10 exemplare fiind fragmentate. Unele astragale de bovine conservă urme de prelucrare pe fețele anterioare și posterioare. Au fost remarcate urme de șlefuire sau presiune exercitate în condiții de plasticitate maximă a osului din cauza supraîncălzirii. Pe câteva piese au fost observate și urme de ocră brun-roșcat. Descoperirea se încadrează în așa numita categorie a ritualurilor de fundare. Fără să contestăm legătura depunerii cu locuința credem că astfel de descoperiri

necesită o analiză mai detaliată.

Inventarul ceramic al locuinței 89 este caracteristic etapei Cucuteni A1 și va fi prezentat după restaurarea pieselor ceramice. În timpul săpăturilor a fost descoperit, în nivelul de depuneri Cucuteni A1 din caroul K15, un cârlig de undiță de cupru. [G. Bodi, C. Preoteasa, B. Minea, L. Bejenaru, F. Monah, D. Monah]

Caseta C

Noua suprafață, numită caseta C, este amplasată la 24 m V de caseta A și la aproximativ 6 m SE de marginea terasei. Caseta are dimensiunile de 16 x 20 m și o suprafață de 320 m². Terenul pe care se află caseta coboară în pantă ușoară spre V, rezultând o diferență de nivel de 0,80-0,95 m.

În stratul vegetal au fost găsite fragmente ceramice Cucuteni A2 și B1 și câteva piese de silex, printre care trei vârfuri de săgeată fragmentare. Pe latura sudică a casetei a apărut un segment dintr-o structură formată din bolovani de râu, unii de dimensiuni considerabile. Această structură, atribuită epocii bronzului, a fost numită Complexul 1. Între pietrele complexului 1 au fost găsite un număr de fragmente ceramice ce pot fi atribuite bronzului mijlociu.

Construcția din epoca bronzului a secționat o locuință cucuteniană (L 1) care poate fi atribuită, cu unele rezerve, etapei Cucuteni A-B. Din această locuință a fost dezvelită o suprafață de aproximativ 16 m², punându-se în evidență nivelul de distrugere și o vatră destul de bine conservată.

Complexul 1. Complexul 1 constă dintr-o aglomerare de pietre de râu de dimensiuni mari, cu diametrul de la 10 la 40 cm. Pe latura nordică pietrele sunt aliniate destul de ordonat, rezultând o linie dreaptă cu unele discontinuități în zona carourilor E-F13-14. Structura de pietre are o înclinare destul de accentuată de la VNV spre ESE cu o diferență de nivel de aproximativ un metru, având o lățime care variază de la 5 m în carourile A-E13-15 la 2,10-2,40 m în carourile F-G14-15. Nici densitatea pietrelor nu este unitară, structura fiind mai compactă în carourile A-E13-14 iar pe restul traseului pietrele sunt mai răsfirate.

În caroul F14, la adâncimea de 1,70 m, printre pietrele complexului 1, au fost descoperite fragmente dintr-un craniu de cal (o madibulă și o parte din calota craniană). Alte două fragmente de craniu de cal au fost găsite în carourile B14-15. Deasupra pietrelor și între acestea au fost găsite câteva fragmente ceramice Precucuteni II și Precucuteni III, precum și fragmente ceramice din etapele Cucuteni A2 și B1. Cele mai multe fragmente ceramice descoperite în zona complexului 1 aparțin, însă, epocii bronzului. Au fost identificate, cu unele rezerve, fragmente care pot fi atribuite bronzului timpuriu și bronzului mijlociu. Pe baza acestor observații preliminare putem presupune că Dealul Ghindaru a fost frecventat atât în bronzul timpuriu cât și în bronzul târziu. Este evident că fragmentele ceramice, în special cele precucuteniene, sunt rezultatul săpăturilor efectuate în epoca bronzului.

Credem că este necesar să semnalăm similitudinile dintre complexul 1/2005 și ringul de epoca bronzului pus în evidență în cursul săpăturilor din anii 1979-1983 (Monah et al., 1980, p. 87; Monah et al., 1982, p. 9-10; Monah et al., 2003, p. 42). Este poate prea devreme să formulăm o ipoteză privind construcția structurii de piatră din epoca bronzului dar, după bunul obicei al arheologilor, înclinăm s-o considerăm ca făcând parte din sfera cultului. [Gh. Dumitroaia, R. Munteanu, D. Nicola, C. Preoteasa, L. Uță, I. Grădinaru, D. Monah]

Adresăm și pe această cale mulțumirile noastre Fundației „Cucuteni pentru Mileniul III” și Președintelui fundației, dr. Romeo Dumitrescu, pentru finanțare și pentru ajutorul material și moral pe care ni le-au acordat pentru efectuarea cercetărilor din campania anului 2005.

Informații suplimentare online

[Raportul 3472 din cronică.cimec.ro](http://raportul3472.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.hartă.folosind.Mapserver.Cimec.ro)